

[REDACTED]
Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

- Aan: Zie verzendlijst

Telefoon [REDACTED]
Telex 32374 KYDER

Uw brief Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DIS/91/153/1378

14 maart 1991

Onderwerp
CVIN-bijdrage

1. Als bijlage bied ik U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 21 maart a.s.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Het Hoofd Militaire Inlichtingendier
voor deze
het Hoofd Bureau Inlichtingen

[REDACTED]
Luitenant-Kolonel

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
[REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

Verzendlijst behorende bij brief nr. DIS/91//53/¹⁸ d.d. 14 maart 1991

<u>Aan:</u>	<u>Exemplaar nr.:</u>
Voorzitter CVIN	1
Hoofd BVD	2
Hoofd IDB	3
BuZa/DAV	4
BuZa/AMAD t.a.v.	5
Plv. Hoofd MID/KM	6
Plv. Hoofd MID/KL	7
Plv. Hoofd MID/KLu	8
<u>Intern:</u>	
H/MID	9
HSI/MID	10
HBI/MID	11
SV/CI/MID	12
Bureau Inl/MID	13 t/m 16
MID-Archief	17

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGENDIENST

A. MILITAIRE AKTIVITEITEN/ONTWIKKELINGEN

1(C) LANDSTRIJDKRACHTEN

a. Algemeen

De oefen-/opleidingsactiviteit bij Sovjet en NSWP-landstrijdkrachten in Centraal Europa werd gedurende de verslagperiode over het algemeen als routinematig beoordeeld en gekwalificeerd als gering. Voor wat betreft de Sovjet Groepen van strijdkrachten werd het activiteitenbeeld grotendeels bepaald door basis- en functieopleidingen van nieuw binnengestroomd personeel, volgend op de najaarspersoneelsrotatie van 1990, en door onderdeelopleidingen op relatief laag niveau.

b. Terugtrekking Sovjet strijdkrachten

Gedurende de verslagperiode is ook de terugkeer van Sovjet strijdkrachten uit Hongarije, Tsjechoslowakije en Duitsland evenals, hoewel in geringere omvang uit Polen, naar de Sovjet Unie voortgezet. Voor wat betreft Hongarije en Tsjechoslowakije verloopt de terugtrekking, voor zover bekend volgens plan en kan rond medio 1991 worden afgesloten. Met betrekking tot de terugtrekking van de WGF, uit Duitsland werd bekend dat in 1991 vier divisies naar de Sovjet Unie zullen terugkeren, in 1992 vijf divisies, in 1993 vier divisies en in 1994 de resterende twee. Verspreid over die jaren zullen ook steunende en verzorgende eenheden terugkeren alsmede de luchtstrijdkrachten. Besprekingen tussen Moskou en Warschau over een volledige terugtrekking van alle Sovjet strijdkrachten uit Polen duren nog voort.

2(C) LUCHTSTRIJDKRACHTEN

a. Reorganisatie Tsjechische luchtstrijdkrachten

De reorganisatie van de Tsjechische luchtverdedigingsstrijdkrachten is in oktober 1990 begonnen en zal ongeveer in 1993 worden afgerond. Het doel is om de middelen zodanig te verdelen, dat Tjechoslowakije "rondom" wordt verdedigd. Daarom worden verplaatsingen van eenheden van het westen naar het oosten verwacht, omdat de luchtverdediging momenteel grotendeels naar het Westen is gericht.

b. Voltooiing terugtrekking Sovjet gevechtsvliegtuigen uit Tsjechoslowakije

Op 21 januari 1991 werd het laatste Sovjet Jagerregiment naar de SU teruggetrokken. De verplaatsing werd ondersteund door transportvliegtuigen. Hiermee beschikken de Sovjets in Tsjechoslowakije nog slechts over een aantal transportvliegtuigen en helikopters. Medio 1991 zullen alle Sovjet luchtstrijdkrachten Tsjechoslowakije verlaten moeten hebben.

ONTWIKKELINGEN IN SOVJET BOUWPROGRAMMA'S 1980-1990

a. Onderzeeboten

Vier grote scheepswerven in de Sovjet Unie hebben in de tachtiger jaren totaal 93 onderzeeboten geproduceerd met een jaarlijks gemiddeld totaal tonnage (oppervlakte waterverplaatsing) van 55.000 ton. In 1980 werd de hoogste produktie van het decennium gehaald en 1982 boekte het laagste tonnage. De Sovjet Unie is in de tachtiger jaren begonnen met de bouw van grotere onderzeeboten, zoals de TYPHOON, DELTA-IV, OSCAR-I en OSCAR-II. In 1990 zijn er in totaal 11 onderzeeboten gebouwd met een totaal tonnage van 73.900 ton. Dit is het hoogste tonnage sinds 1975 en zal hoogstwaarschijnlijk ook de piek van de jaren negentig vormen. In 1991 zullen naar verwachting zes onderzeeboten worden voltooid met een totale opp. waterverplaatsing van 41.700 ton. Voor 1992 zijn zeven onderzeeboten geprojecteerd met een totale opp. waterverplaatsing van 58.400 ton. In de onderzeebootbouw zullen de bouw tijden verder toenemen, waardoor minder onderzeeboten per jaar worden geproduceerd. De onderzeeboten worden echter steeds groter en geavanceerder.

b. Grote Oppervlakteschepen

In de afgelopen tien jaar heeft de Sovjet marine er gemiddeld acht grote oppervlakte schepen per jaar bij gekregen. In 1989 is het hoogste tonnage aan nieuwe oppervlakteschepen van de afgelopen twintig jaar in dienst gesteld. In 1990 hebben de Sovjets acht oppervlakteschepen geproduceerd en in 1991 zullen er naar verwachting negen worden afgebouwd.

De eerste eenheid van de TBILISI klasse vliegdekschepen heeft haar eerste proefvaartjaar beëindigd en zal binnenkort worden toegevoegd aan de Noordvloot. De tweede eenheid verkeert in de eindfase van de afbouw en zal begin '92 aanvangen met proefvaren. Een nieuwe grote klasse vliegdekschepen is momenteel in aanbouw en zal begin '92 te water worden gelaten. Deze klasse heeft een waterverplaatsing van 75.000 ton en is waarschijnlijk nucleair voortgestuwd. Van deze klasse zal naar verwachting ook een tweede eenheid worden gebouwd.

Voor het eerst sinds dertig jaar is er geen kruiser in aanbouw. Het is niet verwachtbaar dat in de komende jaren een nieuw kruiser bouwprogramma zal worden begonnen, omdat enerzijds in het Sovjet vlootconcept de wapentechnische vereisten gerealiseerd kunnen worden op eenheden, welke qua tonnage onder kruiserafmetingen liggen en anderzijds de inzet van werfcapaciteit en beschikbare technische kennis op een meer economische wijze bij andere projecten kan worden ingezet.

De Sovjet marinebouwprogramma's staan aan de ene kant onder druk van een afnemend defensiebudget, maar aan de andere kant wordt de scheepsbouw geacht onder invloed te staan van het Sovjet veiligheidsdenken en daarom gedreven door de veronderstelde dreiging van de Westerse marines. Dit kan resulteren in een moderne en gestroomlijnde marine, waarbij de vereiste bouwprogramma's niet zullen worden aangetast.

De wens van de Sovjet Unie om te blijven opereren als een wereldmacht wordt o.a. gereflecteerd in de voortdurende bouw van grote oppervlakte-schepen. Het afvoeren van verouderde eenheden zal de gemiddelde leeftijd in de slagorde van de Sovjet marine doen afnemen en de verwachting is dat tegen het jaar 2000 de Sovjet marine een "balanced navy" zal zijn.

INSCHATTING SOVJET OBSERVATIES GOLF REGIO

De wetenschap dat - ondanks ontkenningen van Moskou - zo'n 150 Sovjet militairen tijdens de conflict situatie in Irak aanwezig waren, geeft aan dat het Sovjet militaire apparaat een unieke gelegenheid heeft gehad om inlichtingen te verzamelen over de aard en effectiviteit van de moderne westerse wapensystemen. Ook de gehanteerde, op NATO -leest geschoeide, operatie structuur en gebruik van electronica door lucht-, land- en zeestrijdkrachten zal inzicht hebben gegeven in de capaciteit van de geallieerden. Voor wat betreft het maritieme element in deze valt op, dat de Sovjets zeker bevestiging hebben gekregen van de mogelijkheden van carriers met een "air-arm"; het succes van "sea-based/land attack cruise missiles"; het zoveelste bewijs dat zeemijnen een goedkoop en zeer effectief wapen zijn en "last but not least" het feit dat de gehele operatie "Desert Storm" en het succes ervan in hoge mate afhankelijk is geweest van ononderbroken en onbedreigde logistieke bevoorradingslijnen. Het maritiem vervoerde tonnage is van dusdanig belang geweest dat de Sovjet militaire planners in hun relatie met NATO eens te meer rekening zullen houden met kwetsbaarheid van de nodige "Sea Lines of Communication" (SLOC). Verwachtbaar is dat dit gereflecteerd zal worden in het continueren van de bouwprogramm's van de Sovjet onderzeebootvloot.

B. OVERIGE GEBIEDEN

Zonodig zullen nog bijdragen worden gemaakt m.b.t. de Sovjet Unie (Referendum Unie Verdrag) en Joegoslavië. Gezien de actualiteit en de te verwachten veranderingen zullen deze bijdragen dan ter vergadering worden uitgereikt.